

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja onpravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dakvrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kako se Slovencem v okrajnem zastopu ptujskem godi.

(Izv. dopis.)

V številu 38. „Slov. Gosp.“ se je reklo, ka bo ptujski okrajni zastop dne 27. septembra imel sila važno skupščino, od katere naj nikdor ne izostane misleč, saj bo se tudi brez mene dobro opravilo. Od 21 zastopnikov, na ktere naša stranka popolnoma računiti sme, prišlo nas je 19; dva pa sta nam izostala in s tem najmanje to zakrivila, da moramo še enkrat se zbrati. Če namreč ni nazočih bar eden čez polovico vseh zastopnikov, tedaj pri nas v ptujskem okraji 21, se ne more po postavi nič sklepati. To si naj vsak, ki se k nam računi, vestno zapomni; in to naši protivniki prav dobro vejo in zato so pobegnoli iz dvorane; bilo jih je 18, in tako morali so se tudi naši raziti, kajti ni nas več bilo potrebnih kakor najmanje 21. Ko pa bi bila tudi še ona dva naša prišla, koja še takrat nečem javno imenovati, naj bi celi slovenski narod nad njima svojo sodbo izrekel, in ker se nadati smemo, da nas ne bodeta nikoli več na cedilu pustila, mogli bi dobre volje odhajajočim našim 18 protivnikom reči: „srečen pot! nas 21 pa tukaj ostane in bodemo bez vas lepo dalje sklepali, kar za okraj na korist spoznamo.“

Kmečko naše ljudstvo že radovedno razpituje, kaj da je z okrajnoj hranilnico? Komaj čaka, da bi njim „Slov. Gosp.“ že enkrat prinesel radosten glas: „Hvala Bogu! hranilnica se je nam dovolila in bo ta dan začela svoje delovanje.“ In oživljenje ptujske okrajne hranilnice bilo je 27. t. m. v velikej nevarnosti, kajti Pisku, Brezniku, Ecklu in njim podobnej gospodi še hranilnična zadeva preneglo teče, in zato so trdili, ka okrajni odbor ni imel pravice pravila lepo sestaviti in v Gradec na potrdenje poslati, ampak da je nje imel celej skupščini predložiti, koja bi še potem o vsakem paragrafu posebno razpravljala in se kavsala. Zato je pravo zadel g. dr. Ploj rekši: „na tak način morali bi mi najmanje tri,

štiri dni vkup sedeti, prej ko bi do česa prišli ter ga hranilnici protivni meščani nameravajo vso to zadevo zatezivati in odlagati tako, da bi se hranilnica oživela še le kam kde ob svetem Nikoli.“ Tak za kmete skrbijo od njih zbrani Šoštarič, Vojsk in Kaiser. Toto namero meščanov so naši možaki prav razumeli in zato so zvrgli z 19 glasi proti 18 Mihaličev predlog: naj skupščina izreče, ka je okrajni odbor svojo oblast prekoračil s tem, da je pravila že v Gradec odposlal pa ne čakal, da bi ta ali uni meščan v skupščini še enkrat rad poskusil, hranilnici nogo podstavljati.

Ko je protivnikov napad na hranilnico z 19. glasi proti 18 bil odbit, imelo je se razpravljati o veljavnosti volitev novo zbranih udov gg. grofa Wurmblanda in dr. Miheliča; ko stopi pred načelnika učitelj risanja g. Gaupman, ter mu preda neko pismo od grofa W., v kojem ga pre pooblastuje, naj mesto njega on, to je imenovani malar, pohaja v skupščino. Pri tem treba znati, da taki veliki posestniki, kteri stalno izvan okraja prebivajo, smejo včas, pa le izvanredno, drugega v skupščino poslati, naj tam mesto njih glasuje; takim pa, kakor je g. grof Wurmbland, ki ima, kakor mi vsi vémo, in kakor je on v omenjenem „pooblastilu“ tudi sam pripoznal, svoj stalni sedež na Borlu, tedaj v ptujskem okraji, takim postava ne pripozna one pravice in, na postavo se podpisajoči, so našinci „pooblastilo“ borskega grofa zavrgli, in s tem pooblastenca po vsej pravici izpahnoli.

To pa našim Nemcem in nemčurjem nikakor ni bilo po volji in g. dr. Breznik je vstal, vzal klobuček in pobegnil iz skupščine; ostalih 17 pa gre mirno za njim razven g. Eckelna, ki opet zarudi kakor razkačen puran ter razžali naše korenjake na deželi kričeč: „Ös pauern sole lieber zhaus pleibn paj enkern pfueg, als in der štot die cajt fertrančeln“; zavoljo koje neotesanosti ga je g. načelnik ukoril, kakor si je zaslužil.

Smejati smo se morali, ko za nekoliko minut stari g. Strafela prilomasti nazaj po neki papirič, ki ga je na mizi pozabil. Ta nesrečna ce-

duljica bila pa je že v načelnikovem žepu. Na njej bilo je čitati sledeče: „Herrn Dr. Bresnig 19 Deutsche (brez izpahjenega samo 18. pis.) gegen 19 Nationale. Sollten wir nicht fortgehen? Die Sitzung würde dadurch gesprengt? Dr. Strafella.“

Tako delajo, kedar jim kaka — modrost spodleti: Markovski po sili Nemeec Strafella zažvižga in po sili Nemeec Breznik, po sili Nemeec Vojsk, po sili Nemeec Šoštarič, v kratkem vsi stari in novi Nemci junaški pobegnejo; potem pa se v „Cillier Zeitung“ hvalijo, kako „safrmilijonsko“ zvito so „den Herren Finsterlingen“ prekrizali volitev v okrajni šolski svet.

Ali pustimo šalo na stran, kajti stvar je zelo resnobna, in nadejamo se, da bodeta ona dva, ki sta se takrat od naših hudih protivnikov dala pregovoriti ali odstrašiti, prijateljski glas poslušnola, ter vselej prišla in z nami devetnajstimi skupaj zvesto glasovala za vse, kar je ptujskemu kraju na basek in Slovencem na čast in poštenje.

Posebna pohvala pa se naj tukaj javno izreče gospodom Domitru, Kosišu in Žunkoviču, ki se nikakor niso dali zmotiti po znanem sladkem Judeži, ki njih je še v poslednjem trenutku nagovarjal, naj ne grejo v skupščino, kajti najboljšje pre bode, če pri okrajnem šolskem svetu vse pri starem ostane.

Pristavek urednikov. Slovenci, ne bodite babe, ampak značajniki, kateri nečejo sami biti podlaga ptujčevi peti! Rešite Slovence ptujskega sedanjega okrajnega sveta hitrej ko mogoče. Ali ne vidite, kako nemčurji zvesto in vsi pribhajajo k sejам in ondi zoper vas vkup držijo kakor klešči! Vsak Slovenec, ki se je od Slovencev dal izvoliti v okrajni zastop, je dolžen k sejам prihajati!

Gospodarske stvari.

Metljaji na pljučih.

Nadaljna po postavi in sicer na 2 meseca zavarovana ovčja bolezen so metljaji na pljučih ali pljučni metulji.

Ta bolezen se večjidel pri mladih ovcah nahaja in se izcimlje, kakor se domneva, kajti natančno dokazano še ni, če se živali na globoko ležečih, vlažnih močvirnatih in blatnih ali pa po pašnikih ob stoječi ali počasu tekoči vodi stoječih travnikih pasejo. Na takih pašah, menijo nekateri živinozdravniki, se nahaja zalega nekega zajedavca, ktera ali na travi živi ali pa še le po drugih posredovavcih, po mrčesih ali polžih na travo zanesena postane. Ta zalega se potem od ovec po mislih živinozdravnikov popase in v njih metljaje na pljučih provzročuje.

Ta zajedavec pride, kakor pravijo, ovcam naj poprej v želodec, odtod v sapnik, kjer se potem v tanke vejice prav za prav v zlezno kožo tankih vejic sapnikovih zarijejo.

Bolezen je silno dolgotrajna in za priprostega kmetovavca v začetku večjidel težko zaslediti in pregledati. Že zarad omenjene dolgotrajnosti bolezni je tudi razvidno, da pri nji zelo raznovrstne prikazni opazujemo. Med njimi je v prvi vrsti opaziti težava, s katero se bolene živali oddihujejo. Hripav, zasopen, krčevit kašelj, s katerim živali včasih davé se cele kepe črvov po 100 in več, ki so vse v žlezo zavite, izmetavajo, je zanesljivo znamenje te bolezni. Če je ta že daleč napredovala, tako ni nobene vračitve več. Živali večjidel revno poginejo.

Jeterni metljaji.

Tretja in poslednja ovčja bolezen, ki je tudi po postavi in sicer na dva meseca zavarovana, so jeterni metljaji ali jeterni metulji.

Ta bolezen je s prejšnjo v mnogem oziru v rodu ali žlahti.

Kakor pri prejšnji so tudi pri tej bolezni skoraj isti vzroki, iz katerih se izcimljava. Neki zajedavec pride ali po pijači, ali po hrani v žival, namreč najprej v želodec, in iz tega v jetra, kjer potem imenovano bolezen uzročuje.

Tudi njene prikazni so prikaznim prejšnje podobni. Bolezen je silno dolgotrajna. Med naj bolj v oči padajoče prikazni je šteti žolta barva bele kože, oči in dlesna. Živali rade ne jejo, povžito hrano slabo prebavijo in imajo napet trebuh.

Bolene živali pozgublajo od dne do dne več redivnih rokov in slednjič se prevrže vsa bolezen v trebušno vodenico, kar trpinkam potem v kratkem pogin pripelje.

Vračitev je le v začetku bolezni mogoča in še tedaj vsakokrat ne lahka. Potreba je poklicati živalskega zdravnika.

Da je treba s petrolejem jako pazljivo ravnati priča sledeča prigodba. Pretekli torek je mlad hribovc svojo jalovko s petrolejem po vratu in šinjaku mazal, da bi z zivinčeta uši pregnal, pa vsikdar s toplo vodo in miljo si roke dobro umil. Ko tretji dan zvečer z žveplenkami luč prižiga, skoči od sveče plamen na roko, in roka začne goreti. Mahoma človeka izvlečejo, in goreče roke z mokrimi rutami povijejo. Ko bi kolkanj še zamudili, bi bil mladi mož zgorel. — Ima kdo s petrolejem kaj opraviti, ne smeje z gorko ali toplo vodo, ampak mora s studenčino se umivati.

Na Angleškem je pred 60 letmi neka plemenita gospa se za gledišče oblačila, na vsaki strani zrcala (špegla) sveče imela, da bi se bolje videla. Ko z roko blizo goreče sveče pride, skoči plamen v njo, gospa zaupije, začne goreti in umerje. Na Tirolskem dobi bogata grofica zvečer pismo od svoje prijateljce; bilo je leta 1847. Da bi laglej brala, stopi k mizi in si luč blizo postavi. Ko z roko blizo sveče pride, skoči plamen v njo in žena začne goreti. Brž jo položijo v po-

steljo in z mokrimi pertiči povijejo, a uboga grofica je umrla po grozoviti bridkosti v pol uri in ko so na pare jo polagali, se še je kadilo skozi usta in nos.

Jož. Hašnik.

Zoper napenjanje goved marsikaj rabijo. V prejšnjih časih so govedo sim in taj gonili, dokler da je začela sapa od živinčeta puhteti. V časi so vamp z nalašč za to iznajdenim nožem (troaker) prebodli in sapo izpušali; najboljša pa je cev iz gutaperha, kojo po gobci v vamp porinejo in sapo izpušajo; tudi zalivanje s petrolejem pomaga. Dne 21. septembra t. l. na Matevžvo je nek mešetar kravi, koja je iz Celja v Šentjur na sejem prignana sred trga zaradi napenjenja na cesti padla, masele vina v uho vlil, in v tem trenutku krava odskoči — vetrovi derejo spredi in zadi iz krave, lastnik jo postavi na sejem in srečno proda.

Jož. Hašnik.

Dopisi.

Iz Gradca. (Deželni zbor) je imel že 12 javnih sej. Izmed raznih obravnjav omenimo le one stvari, ktere imajo za nas Slovence posebej ali pa za celo Štajersko večjo važnost. Sprejele so se štiri postavbe, namreč: o lovskih skaznicah, vsled kterih si mora vsak lovec za tri goldinarje na leto pri okrajnem glavarju lovsko skaznico (Jagdkarte) kupiti, če hoče na lov hoditi. Slovenski in konservativni poslanci so se zoper to postavbo vpirali, pa liberalci so jo z večino sprejeli. Druga postavba o nadzorovanji računov občinskih in okrajnih zastopov kakor drugih nižih javnih oblastnih se je z liberalno večino sprejela, dasiravno je poslanec Žolgar dosti tehtnih vzrokov zoper to postavbo navajal. Tretja postavba govori o zatirovanji kmetijstvu škodljivih rastlin. Slovenci so bili od kraja zoper to postavbo, ker je preostre kazni imela. K sreči pa pri obravnavi dotičnega oddelka ni bilo zadostno število liberalcev v zbornici in slovenska s konservativno stranko je zmagala. Prav se jim je zgodilo. Po tem so slovenski poslanci tudi za to postavbo glasovali, ker so odstranili, kar je preostro bilo. Četrta postavba pa govori o povzdigi živinoreje, za katero so poslanci vseh strank glasovali. Tudi razdelitev nekaj občin v slovenskih krajih se je sprejela tam, kjer so dotične obravnave skončane bile; za podobni Ločica in Prekop pri Vranskem pa se je deželnemu odboru naložilo, dotične korake storiti, da se zaželjena razdelitev dokonča. — Srenjskemu zastopu celjskega mesta se je dovolilo, od vsakega psa v mestu 4 gl. na leto davka pobirati, 2 odstotka od najemnine pri stanovanjskih jematih in domovinsko pravico do 200 goldinarjev oddajati. Po takem se bodo mestni očetje še leži ko zdaj z visoko politiko pečali, ker bo dosti denarja. Kaj pa bodo meščani porekli, če bo vedno večji davek?

Iz Celovca. Tukaj izhaja listič pod imenom „freie Stimmen“, kterega glavni namen je, vse kar je slovenskega z blatom ometavati in pošteno Slovence grditi. V članku „die nationale Schultetze in Kärnten“ piše take bedarije, ka mora človek, kteri ima še nekoliko zdravega razuma, strmeti nad budalostjo pisateljvo. Jezi se namreč, da so se katehetje slovenskih šol pred nekterimi leti obrnili na slavno škofijstvo, ter prosili odstranitev onih okoliščin, ktere so krive, da naši slovenski otroci slovenskega katekizma brati ne znajo, ter smeši prositelje in miljuje pokojnega knezoškofa Valentin Wiery-a, da je ono prošnjo uslišal, ter tudi korake pri naučnem ministerstvu storil, akopram brez uspeha. Ker pa se možu dozdeva, da ona prošnja še ni odložena, ter da bi utegnili slovenski katehetje zopet enako prošnjo na novo škofijstvo odposlati, roti sedanjega knezoškofa Petra, da naj take „klerikalne heiss-sporne“ energično zavrne, ter jim dobro posveti. Revček! Naš milostljivi knezoškof bodo prošnjo takoj temeljito preiskali in po temeljitem preiskanji se prepričali, da so pritožbe opravičene, ter da je uže skrajni čas, da se razmere naše šolske predugačijo. Mi Slovenci popolno zaupamo novemu knezoškofu in tudi nimamo uzroka nad Njihovo poštenostjo dvomiti, ter smo preverjeni, da naš prečastiti g. vladika od svojega v prvem pastirskem listu izrečenega principa „Vsakemu svoje“ tudi nam Slovincem nasproti nikdar odstopili ne bodo, ter tako pokazali, da znajo drugače narodnostni mir okrepčevati, kakor „Freie Stimmen.“ Namen celega članka pa je, pri nas Slovincih zaupanje v našega milostivega gospoda knezoškofa omajati, kar se pa nikdar ne bode zgodilo in naj „Freie Stimmen“ še tako napenjajo se, vsaj jih poznamo kdo da so in kteri je njih pravi namen, vsaj imamo toliko zdravega razuma, da zamoremo pšenico od plev razločiti. Dobro je tudi to, da omenjenemu lističu uže zadnje ure teko, in v smrtnem boji ranjeni lev še nekoliko krog sebe bije, pa naj le bije, bojimo se ga nič in vkljub njegovemu rujovenju hočemo se probuditi in delovati z vsemi silami za povzdigo naroda našega slovenskega, do sedaj tolikanj zatiranega. Preuzvišenega našega knezoškofa pa zagotavljamo popolnega zaupanja in odkritosrčne naše ljubezni, ter prosimo, naj se tudi oni potegnejo za naše svete pravice, da tudi nam zasije milejša solnce srečne prihodnosti. — Vreme je tukaj jako slabo, dežuje v enomer, po planinah zapadel je sneg, a vendar se noče zjasniti. Kmetovalec vzdihuje, ker ne more vsega vsejati, ajdo je potreba požeiti, a se ne da zbog slabega vremena. Bog nam pomagaj!

U.

Iz Šoštanja. (Nemškutarstvo.) Na Kranjskem se najde v sredi slovenske zemlje mesto Kočevje, v kojem trdi Nemci prebivajo, ali tudi pri nas na slov. Štajarskem se bode časoma, kakor se kaže, trg Šoštanj tako ponemčil, da se

bi smel po vsej pravici „Štajarsko Kočevje“ imenovati. No, kmalu uže tukaj pošten kmetič piti in jesti ne bo dobil, ako ne bo znal nemško, saj smo uže zdaj tako daleč, da naš občinski predstojnik besedice slovenski ne zna! Šoštanjska gospoda se tako od nekdanj na nemčursko stran pomika, a dan danes uže vsak „spiesbürger“ in rokodelček okolo nemškutarske zastave pleše, katero nekateri nemški hlapčoni tukaj pridno razvijajo. — Zares, žalostno je za Šoštanj, da tukaj v nobenej gostilni, čeravno je skoro pri vsakej drugi hiši oštarija, ni najti slovenskega časnika, iz katerega bi si slovenski obiskovalci kaj novega prečitati zamogli! To je posebno za naše večje gostilne grdo, kojim izključljivo le slovenski kmetje pripomorejo k obstanku. Nemške časnike najdeš skoro v vsakej gostilni, v tukajšnjem „gasthofu“ še celo glasovito „Celjanko“, kojoj neki šoštanjski (?) dopisun tako pridno dopisuje, da mu bo morala gotovo kakšen „penzija“ za njegovo delavnost zagotoviti. No, s tem še vendar se tolažimo, da je ovi pisar ravnó tako umazan, kakor njegova „Celjanka“. Ta „gasthofski“ oštarijaš pa res lepo hvaležnost kaže slovenskim kmetom, koji so mu v tako kratkem času na noge pripomogli, da ima za peščico nemčurskih pivcev dva nemška časnika, za slovenske pivce pa, kterih so skoro vedno prostori polni — nobenega slovenskega lista! Na noge toraj, gostilničarji in tržani, kteri imate še kako iskrico narodnega duha v sebi, naročujte si pridneje slovenske časnike, zanimajte se posebno pri volitvah bolje za slovensko stvar, drugače zna kmalu naš lepi Šoštanj v širokem nemčurskem žrelu izginiti!

Opazovač.

iz Konjiškega okraja. (Drago zdravništvo.) Moja bolena teta Neža Mraz, posestnica v Žičah, si je dala zdravnika g. Premšaka iz Konjic v Žice, eno uro daleč, štirikrat pripeljati, in je srečno umrla. G. Premšak je računil za te štiri pote 158 gl. in se je pri sodnijskej obravnavi dne 19. avgusta t. l. s 100 gl. komaj zadovoljil. Revni njeni žlahti je pak ostalo vsakemu posebej 10 gl. dedšine.

Slake, 27. Kimovca 1881.

Miha Mraz.

iz Konjic. (Šolstvo.) Šolske razmere pri nas v prejšnjih letih, dokler so podučevali sami nemčurski učitelji, so čitateljem „Slovenskega Gospodarja“ uže dovolj znane in ni jih treba omeniti. Jako poboljšale so se razmere od časa, kar delata na naši petrazrednici vrla, narodna učitelja gospoda D. Sarajnik in Š. Cvahte. Vsa vneta za slovenski jezik si prizadevata, da se otroci v našem milem slovenskem jeziku izobražujejo. Pa tudi zvunaj šole marljivo slovenski narod podpirata. Nemški Konjičani se zarad tega zelo jezijo, mi pa kličemo tem vrlim narodnjakom iz srca doneč „Živijo“, ter prosimo, naj delata še dalje krepko za narodno omiko, ne bojé se

nemčurskih Konjičanov, pa tudi ne novega šolskega nadzornika.

Od sv. Trojice v Halozah. (Uboj). „Posvečujte mojo nedeljo in ona Vam bodi sveta, kteri jo bo prestopil, ta bo umorjen.“ Te svetopisemske besede ljudje le prerado pozablajo. Zanikrni kerčmarji godce najemljajo, ter „plese“ narejajo in to tim raje, čim svetejša je nedelja ali praznik. Zbralo se jih je na kvaterno nedeljo 25. t. m. nekaj razujzdancev — so li bili pri službi božji se ne vé, pri popoldanšnji gotovo ne — v neki krčmi na „ples“, kjer se začnejo prepirati, suvati in iz krčme zgnani, pod milim nebom pobijati. Janez Emeržič dobil jo je z polenom prek glave, da je še v noči svojo dušo izdehnil. — Sodnijska preiskava vbijaveca spravlja na dan. Zreli ptički so se poskrili; le enega zasači žendarm, mu naloži 6 polen in „rajkelnov“, s kterimi so se ubijali in ga odpelje na Ptuj v zapor. Ljudje srečevajé ga s poleni obloženega „Gala“ majali so z glavami, rekoč: „S takim „rajkeljnom“ vola vbije, ne le človeka“ in „nesrečni otroci — nesrečnih starišev!“

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar nameravajo obiskati ruskega carja v Varšavi. Na Dunaj pa hoče priti italijanski kralj. Bližamo se važnim dogodkom, kajti Bismark baje hoče Trst, Kranjsko, Koroško, Štajersko, Tirol, Saleburg, gornjo in spodnjo Avstrijo vzeti našemu cesarju pa dati več turških dežel t. j. Bismark je bil in ostane naš največji sovražnik. Bog varuj Avstrijo! — Deželni zbori nekateri bodo še ta teden zaprti, med temi tudi štajerski. Tukaj so sklenoli domovinsko postavo preurediti, da bode srenja, v katerej je kdo prostovoljno in pošteno preživel 10 let, imela zanj skrbeti, ne pa da bi ga rojstnej srenji poslala domov, kakor dosedaj. Ta postava bo kmetom prav pogodila. Dramlje pridejo k Celjskemu okraju. Slovenski poslanec g. dr. Šuc je zahteval, naj se južnej železnici prepové nekaterim tarifam za lesovine menjše nastavljati, marveč vsi trgovci z lesom naj plačujejo voznino po enakih tarifah. Lesni trgovci smejo hvaležni biti temu poslancu, da je sprožil tako važno reč. — Namesto g. dr. Bleiweisa je g. Graselli imenovan za namestnika deželskega glavarja na Kranjskem. — Tržaški zbor zahteva italijansko pravno akademijo; v Gorici bil je v državni zbor zopet izvoljen grof Koronini. Okolo 200 delavcev v Pragi je podpisalo do državnega zbora, naj ta nedeljsko delanje ostreje prepové; mnogi delavci morajo v mestih delati po nedeljah, pa ne dobijo nič več plačila; če niso voljni pa zgubijo službo. — Deželski predsednik baron Summer v Šleziji je nedavno pri nekej svečanosti bil pa se ni zapela cesarska pesen, ampak prusko-nemška „Wacht am Rhein“. — Hrvatski zbor je vse volitve potrdil ne zmeneč

se za pritožbe. Starčević je djel, da je takšno postopanje: tolovajsko. Ogerski finančni minister je začel davke zopet ostro iztirjevati. — V Kotoru delajo priprave, da regiment d'Este udari proti Bileku.

Vnanje države. Bismark misli, da je sedaj, ko so Francozi v Afriki zapleteni v boj, ruski car v strahu zavoljo nihilistov, najugodnejši čas, svojo Nemčijo porinoti proti Jadranskemu morju. Strašansko vojsko ima res na razpolago, ki pa je tudi draga. Bavarska mora zavoljo prevelikih vojaških potroškov davke pozvišati za 20%. — Zoper turškega sultana nameravajo se vzdignoti Albanci vsaki čas. Tudi v Arabiji in Siriji in v Egiptu vre; turško carstvo razpada. — Italijanski kralj je ukazal dva nova vojaška oddelka sestaviti, 90.000 mož. — Papež so sv. leto podaljšali do 8. decembra. — Francozom v Afriki še se slabo godi, posamezni oddelki so bili tepeni. Mislijo pa si precej pomagati, ko dež silno vročino razhladi. — V Schweitzu so socijalisti vendar obhajali svoj zbor, čeravno so vlade ugovarjale. — Angleži imajo v južnej Afriki zopet sitnobe. Hrabri Bojerci se nečejo vsem angleškim zahtevam udati, oni hočejo mogoče neodvisni, sami svoji biti. — Novi predsednik severo-amerikanske republike, Arthur, redko zahaja v javnost, ker se boji, da nebi tudi njega kdo ustrelil, kakor prednika mu Garfielda.

Za poduk in kratek čas.

Čitalnica mariborska.

(Govor g. profesorja Majcigerja ob 20letnici čitalnične.)

„Et meminisse juvabit“
(Tudi spominj bo koristil).

II. Leta 1860. sta dva odličnika rodoljuba Božidar Rajč in Zmagomir Lipež Maribor zapustila; njima je bližnje leto sledil Davorin Trstenjak. V takih okoliščinah so rodoljubi mariborski le preživo čutili potrebo narodnega središča, domačega ognjišča. S prihodom Dr. Janko Sernca v Maribor so se toraj začeli resni pogovori, ali bi se ne dalo po izgledu Horvaških čitavnic in po podobi Tržaške čitavnice tudi v Mariboru podobno društvo ustanoviti. V to svrhu je dne 17. julija leta 1861 povabil blagi rodoljub dr. Dominkuš nekoliko slovenskih domorodcev mariborskih v gostoljubno svoje stanovanje, da bi pravila bodoče mariborske čitavnice posvetovali, odobrili in visoki vladi v potrditev predložili. V to svrhu se je toraj tam zbralo 16 rodoljubov, katerih imena, kolikor so mi še po 20 letih še v spominju, vam tukaj, slavna gospoda, imenovati hočem. Bili so naslednji gospodje: Dr. Dominkuš, Dr. Janko Sernec, Dr. Val. Pavlič, prof. J. Šuman, prof. B. Šinko, prof. L. Herg, Dr. Ploj. Učitelji: J. Miklošič, Jos. Zemljič, K. Vučnik, Fr. Ferk. Trgovski gospodje: Fr. Švarc, J. Rupnik, R. Ravnikar. Slednjič dr. Prelog in

moja neznatnost. Izmed teh 16 tako rekoč ustanoviteljev mariborske čitalnice so trije vže v večnosti namreč Franc Švarc, dr. Prelog in dr. Paulič. Bodi jim večno častni spomin med slovenskim svetom! V tem sbodu so bila pravila bodoče čitalnice posvetovana, sprejeta in pripravljena, da so se mogla visoki vladi v potrditev predložiti. Volil se je tudi odbor, ki bode mlado društvo vladal in sicer dr. Janko Sernec, ker se je dr. Dominkuš v svoji skromnosti te časti odločno branil, za predsednika, profesor Šuman za tajnika in predsednikovega nadomestovavca in dr. Paulič za denarničarja. Nadalejšnji odborniki so bili še dr. Ferd. Dominkuš, prof. Božidar Šinko, prof. J. Majciger in učitelj J. Miklošič. S tem je bila čitalnica v Mariboru ustanovljena ne brez strastnega prepečevanja od nasprotne strani, in je brez odloga začela svoje delovanje.

Najete so bile pripravne sobe pri gosp. Šramelnu, pravičnem in poštenem Nemcu, nakupilo se je za prve potrebe pohoštvo, omislil se kinč primerne slike slovenskih in slovanskih veljakov na znanstvenem, državnem in cerkvenem polju in poslednjič s posebno pomočjo gosp. dr. Dominkuš in drugih žrtvovalnih rodoljubov tudi glasovir, ktere glasovi še dandanašnji razveseljujejo čitalnično društvo.

Iz tega prvega časa čitalničnega življenja omenjam tukaj izmed drugih le dveh posebnih dogodkov, ki sta za našo čitalnico, rekel bi zgodovinskega pomena.

Bilo je 23. avgusta leta 1861, ko je ljubljeneec slovenskega naroda, slavni, nepozabljivi slovenski pesnik in narodnjak dr. Lovro Toman našo čitalnico z svojim prijaznim pohodom počastil. Ta pohod je dal navdušenemu pesniku povod, da je na prošnjo dr. J. Sernca zložil po mestnem imenu „Maribor“ naši čitalnici za geslo znano pesem „Mar i bor“, ki je bila potem po g. dr. B. Ipavicu, J. Miklošiču in P. Manihu vglasbena pri prihodnji besedi pevana po napevu J. Miklošiča, ker je ta po svoji priprosti lepoti najbolj ugajal našim takratnim pevskim razmeram.

Prečastiti gosp. knezoškof A. M. Slomšek so s pohodom našo čitalnico prvokrat počastiti blagovolili 6. oktobra taistega leta. V ustanovitev našega društva so poklonili o ti priliki koj 100 goldinarjev, ktere so sami v čitalnico prinesli in lastnoročno denarničarju dr. Pauliču izročili z besedami: „To malenkost kot prvi prispevek v ustanovitev mladega gospodarstva.“ „Vsak začetek je težaven, so dejali, in toraj treba mu na pomoč priskočiti.“

Zanimivo je tudi lastnoročno pismo, s katerim so preblagi vladika svoj pristop kot ud čitalnici odboru prijavili. V tem pismu pravijo: „Dokler ne bode čitavnica zoper sv. kat. cerkev, zoper slavno domovino Avstrijo kaj podvzela in dokler bode v miru in spravi z drugimi narodi živela, hočem biti zvest njen ud!“ Res zlate besede, slav-

na gospoda! vredne zabilježene biti v zgodovinski knjigi naše čitalnice.

Tudi preuzvišeni biskop, in preslavni mecenas jugoslovanski Strossmajer je blagovolil naši čitalnici poslati 200 goldinarjev v njeno vstanovitev, za kateri znameniti dar so se nakupile knjige za čitalnično knjižnico.

Dne 19. sept. 1861 smo v veliko radost dobili nazaj od visoke vlade potrjena pravila. Društvo je bilo toraj tudi postavno pripoznano in je jelo svoje delovanje po pravilih vsestransko razvijati.

Namen društvu je bil Slovencem v Mariboru živečim podati priliko se v materinskem jeziku vaditi in v slovenskem duhu razvijati in razveseljevati. Ker so pa Slovenci tudi drugim v Mariboru bivajočim Slovanom hoteli priložnost podati, se po Slovansko zabavljati in ker so se tudi sami z razmerami in časopisi drugih Slovanov soznani hoteli, dali so svojemu društvu ime „Slovanska čitalnica“.

(Dalje prihodnjic).

Smešničar 40. „Moji boleniki so vsi zadovoljni z menoj!“ se je bahal v nekej družini zdravnik, „še nobeden se ni čez me kaj pritožil!“ — „Imate prav“, mu odgovori neka gospodična, „zakaj mrtvi ne govorijo.“ J. Jamički.

Razne stvari.

Telegraf nam je iz Konjic naznanil prežalostno novico, britko zgubo. Velč. gosp. dr. Jožef Ulaga, konzistorijalni svetovalec, nadžupnik in dekan Konjiški, bivši urednik „Slov. Gosp.“, je dne 4. okt. vsled pljučne vnetice naglo umrl, še le 55 let star. Štajerski Slovenci stojimo ob grobu jednega naših najiskrenejših narodnjakov. Pogreb vrši se dnes 6. oktobra 1881.

(Telegram). Pogreb dr. Ulage v kljub slabemu vremenu bil je veličasten, ljudstva brez števila, duhovnov 30, pridigar kanonik Kosar, zalovanje veliko.

Dr. Mlakar.

(Svitli cesar) so za povekšanje šolskega poslopja pri sv. Juriji na Ščavnici darovali 300 fl. (Nadvojvoda Rudolf) mudi se na Štajerskem na lovu v Mürzstegu.

(Očitno zahvalo) izrekajo podpisani v imenu po toči poškodovanih občin Kozjak, spodnji Dolič, Paka, Ljubnica in Skomer za milodare: svitlemu in milostljivemu cesarju, vis. deželnemu odboru in radodarni štajerski hranilnici, kakor tudi domo-

ljubnemu gospodu c. kr. okr. glavarju in namest. svetovalcu, pl. Fr. Haas-u za hitro vže drugokratno delitev teh milodarov. Bog plati!

Jernej Hrustel, župan. Simon Založnik, župan. Pavel Rotonik, župan. Franc Založnik, župan. Anton Bornik, župan.

(Novo cesto) delali bodo od Slov. bistrške postaje na južnej železnici v Pečke; stala bo 43.786 fl. 45 kr. Okraj zadene 12800 fl. in mora se potem sprejeti med okrajne ceste II. vrste.

(Reguliranje Savinje) se bo pospešilo, da bo dela prej konec; reguliranju Drave više Ptuja so pa v Gradci nalašč tako visoke potroške v proračun djali, da se ne upa nihče kaj nasvetovati.

(Slatinsko kopaljšče propada.) Vsako leto je menje gostov, manjših dobitkov. V blizu 10. letih je palo število gostov od 2902 na 2162 in dobitki od 94339 fl. na 44709 fl.

(G. Janez Miklošič), mnogozasluženi naš narodnjak in spisovatelj šolskih knjig, izdal je nedavno prav dobro sestavljeno knjižico s pomočjo c. kr. zaloge šolskih knjig. Naslov je: „Slovensko-nemška začetnica.“ Cena 24 kr.

(Okrajni šolski inšpektor) za Mahrenberg, Slov. Gradec, Konjice, Šoštanj in Šmarije imenovan je mahrenberški nadučitelj V. Baumgartner.

(Kot notar) v Slov. Gradci ostane Tomšek, g. Šlamberger je pa prejel notarstvo v Ljutomeru.

(Zlati na Pragarskem najdeni) in 2000 gld. vredni so najbrže oni, kateri so leta 1860 bili z vagona ukradeni nekemu Amerikanecu. Poštni konduktar, ki je takrat posloval, prejema zavoljo ove zgube še sedaj manjšo plačo.

(V ptujski hiralnici) bilo je lani 181 hiralcev oskrbovanih. Potroški so znašali 25.913 gld.

(Hud tepež) bil je v g. Cafutejevej krčmi na Ptujскеj gori. Jednega so ubili.

(Najbogatejši črevljar je umrl) F. Thouner na Dunaji. Bil je črevljar cesarja Franca, dobil od Rothschilda nekđaj več delnic severne železnice v darilo in umrl 82 let star zapustivši 2 milijona goldinarjev.

(Pozna toča) klestila je 13. septembra t. l. okolo Fehringa na srednjem Štajerskem.

(Urednik „Slov. Gospodarja“) nam je nevarno zbolel.

(Duhovne spremembe v Lavantinski škofiji). Č. g. Lovro Janžekovič pride za provizorja v Veržej, č. g. Galun Juri pa k sv. Jerneju v Razvanju; č. g. Franc Heber za korvikarja in mestnega kaplana v Maribor, č. g. Jožef pl. Pol za kaplana v Laški trg, č. g. Janez Cvetko v Škale; č. g. Fr. Geč v Št. Ilj pri Slov. Gradcu in č. g. Fr. Nachtigall k sv. Juriji na Ščavnici.

Loterijne številke:

V Trstu 1. oktobra 1881: 77, 69, 48, 62, 60.

V Linci „ „ 76, 13, 39, 58, 10.

Prihodnje srečkanje: 15. oktobra 1881.

Tržna cena
preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	8 80	6 30	4 90	3 10	5 60	5 70	5 90						5 70	5 90
Ptuj . . .	8 35	6 —	5 12	3 —	5 60	—	—	—	—	—	—	—	5 70	5 70
Gradec . . .	9 40	6 30	4 80	3 46	5 50	—	—	—	—	—	—	—	5 50	5 50
Celovec . . .	8 98	6 58	5 66	3 6	5 34	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Ljubljana . .	9 88	6 27	4 68	3 26	6 8	5 60	—	—	—	—	—	—	5 90	5 90
Varaždin . . .	8 60	6 75	5 20	3 —	4 80	6 50	—	—	—	—	—	—	4 80	4 80
Dunaj	} 100 Klgr.	13 —	9 95	10 20	8 13	7 50	8 85	—	—	—	—	—	—	20
Pešt		12 58	9 10	8 30	7 60	6 47	6 82	—	—	—	—	—	—	6 30

Posestvo na prodaj

je v št. Rupretu imenovano pri Jug-u, v Savinjski dolini, pri katerem je dobro obdelanih njiv, travnikov in sadunosni vrt, skupaj okoli 8 oralov. Poslopje, kakor hiša pod njo klet, marof, kozole in svinjski hlevi so v prav dobrem stanu. — Zavoljo lepe in zdrave lege, kakor tudi samostojnega poslopja in bližine cerkve, se častitim gosp. duhovnikom v pokoji posebno priporočuje.

Natančnejšje pogoje pové lastnik

J. Janežič

3—4 v Grižah, pošta Žavec (Sachsenfeld).

Vino Ptujsko 5—6

izvrstno dobro prodaja
lansko . . . za fl. 38—42 polovnjak
starino . . . za fl. 40—50

Rajmund Sadnik na Ptuji (Pettau).

Frišno maslo in kurja jajca

v malem alj večem nakupuje

France Kapus v Celji,

špecerijska štacuna.

2—12

Katoliška bukvarna v Ljubljani
stolni trg šte. 6.

V veden spomin svečanosti, katera se je pred kratkim godila v čast sv. bratoma Cirilu in Metodu in velikanske deputacije k božjemu namestniku v Rimu priporočamo za vsako hišo, družbino sobo lični bakrorez „Mačunove“ slike božjih poslancev Slovanov svetih bratov

Cirila in Metoda

oblečena v škofovskem oblačilu. Bakrorez je narejen po starej sliki, katera se vidi v cerkvi sv. Klementa v Rimu. Izgledno mojsterska izpeljava in umeteljna sestava priporočate podobo na izborni način.

Dovršene podobe v pozlačenem okviru so 60 cm. visoke in 49 cm. široke; cena vsaki podobi v pozlačenem okviru je 3 for. po pošti v zaboju for. 3.50.

Bog daj, da bi si podobo omislila vsaka slovanska hiša.

Nadalje še priporočamo, kot prilično podobo za dom, cerkev, posebno pa za šole, že v pretečenem letu naznanjeni in na svitlo dani

O č e n a š!

kateri si v nebesih itd. itd.

velika, kamnopolna alegorična, sijajna slika.

Na podobi je razdeljena Gospodova molitev (brez „Češčene Marije“) z velikimi sistematično uredjenimi črkami. Na vsaki strani je misel vpodobljena. Podobe so povzete iz Kristusovega in človeškega življenja.

Visokost 66 cm., širokost 51 cm. Cena podobi brez okvirja je 80 kr., po pošti franko 90 kr., Cena podobi v pozlačenem okviru 3 for., po pošti v zaboju for. 3.30.

V zalogi imamo naslednje priporočila vredne knjige in dela: Ant. M. Slomšek-a zbrani spisi. Zv. 1. Pesmi, zv. 2. Basni, prilike, povesti, zv. 3. Životopisi. Vse skupaj lično vezano velja for. 4.20. Odda se vsaki zvezek tudi posamezno. Rogač. Življenje svetnikov in svetnic Božjih. 9 snp. po 60 kr.; vsi snop. skupaj 4 for. Kosec. Spovednik in njegova služba, for. 1.20. Sv. pismo stare in nove zaveze, 6 zvez. for. 12.— Herder's Conversations Lexicon. 4 zvez vezani for. 19.20. Andréé Allgem. Handatlas 86 Karten mit erläuternden Text, compl. for. 12.— Bibliothek der Kirchenväter. 12 Serien for. 54.— Zollner. Bibliothek für Prediger oder der Prediger für 7 Jahre. 7 Bände for. 20.40. Hettinger. Apologie des Christenthums. 5 Abtheil. for. 12.— Stökl. Lehrbuch der Pädagogik, for. 3.15.

Zaloga vseh liturgičnih del. Molitvenjakov v slovenskem in nemškem jeziku. Tudi preskrbujemo časopise in dela v snopičih. Novosti v raznih jezicah se lahko naročijo.

Tudi druge male in velike podobice imamo zmiraj v velikem številu na prodaj.

2—2 **Katoliška bukvarna v Ljubljani.**

Najnovější kurzi na Dunaji.

Papirna renta 77.10 — Srebrna renta 78.10 — Zlata renta 94.10 — Akcije narodne banke 833.— — Kreditne akcije 372.— 20 Napoleon 9.40 — Ces. kr. cekini 5.60 —

P. N.

Dozvoljujem si, uljudno opozoriti na slovenski izvirni roman:

Marjetica.

Spisal A. Koder.

(Tiskan v lepi obliki na 152 straneh.)

Mičnemu, iz domačega življenja vzetemu romanu je bila dosedaj cena 70 kr.; da pa še preostalo zalogo hitro razprodam in si vsak za majhen denar zamore lepo knjigo kupiti, znižal sem ceno na **30 kr.**

Kdor kupi 5 knjig dobi eno po vrbi.

Denar se naj pošlje po poštni nakaznici in potem se vsakemu hitro franko knjige dopošljejo. Tudi jih pošljem po naročilu s poštain povzajem.

S spoštovanjem

Janez Leon,

tiskar v Mariboru.

3—3

Važno za kmetovalce!

Pomoček zoper žitni snet.

Zoper snet pri pšenici, ovsi, ječmeni, koruzi in vsem semenstvu, katero ta bolezen napada, najboljšje, ker najgotovejše, pomaga

N. Dupuy-jeva strojnica ali lug.

Slavno e. k. ogersko ministerstvo je kmetovalcem ovo strojnico priporočilo najnujnejše pa tudi na gospodarstvenej razstavi v št. Pöltenu na Spodnjem Avstrijskem bila odlikovana s srebrno svetinjo. Kako se ravna ž njo, to razlaga natačno tiskani poduk, kateri je priložen vsakšnemu paketu. Sploh je pa ravnanje prav lebko. Jeden paket zadostuje za 200 litrov semena ter velja samo **30 kr.** Dobiti ga je v zalogah po vsej avstro-ogerskej d. žavi.

5—6

N. Dupuy

na Dunaji (Wien, VI., Windmühlgasse 35).

Založeno imajo ovo robo:

V Celji g. Janež, v Mariboru g. M. Berdajs, v Ptujji g. Andrej Jurha, v Lipnici g. B. Seredinski, v Arnauzi g. Teodor Egger, v Slov. Bistrici g. Stiger in sin.

Važno za kmetovalce!

V katoliški bukvarni

v Ljubljani

stolni trg, štev. 6,

se dobivajo sledeče **nove knjige:**

1. Razlaganje sv. rožnega venca za šmarnice in tudi vse druge čase s sledečim obsegom:

- a) Zakaj imamo Marijo častiti, kako jo častimo sploh, kako jo častimo z rožnim vencem, kaj pomeni vera, Gospodova molitev, angelovo češčenje;
- b) premišljevanje petnajsterih skrivnosti veselega, žalostnega in častitega dela, vsake posebej;
- c) navadne molitve: jutranja, meddnevne, večerna, mašne, spovedne in obhajilne; lavretanske litanije, devetdnevnic in tridnevnic;
- d) nekaj pesem: Mariji devici rožnovenski in še deset drugih.

Knjiga se toraj, ne le za poduk in premišljevanje, ampak kot molitvenik vsaki čas lahko rabi. Posebno bodi priporočena za bližnji praznik svete rožnkranske nedelje.

Čez vse pa bi najboljšje služilo razlaganje sv. rožnega venca udom živega rožnkranca, katerih je prav mnogo po Slovenskem. Kako marsikterokrat človek ne ve kaj premišljevat, vlasti če se mora ista skrivnost več dni zaporedoma moliti in premišljevat, iz „Razlaganja“ bi lahko vsak dovolj poduka dobil za se in za svoje soude.

Naj bi se toraj knjiga pri nobenem vencu živega rožnkranca ne pogrešala! Če je že ne more vsak ud za-se imeti, naj bi jih imel vsak venci dvoje, troje, da bi si jih udje lahko drug drugemu posojevali. Stalo bi n. pr. dvoje knjig ude enega venca le po 10 kr., kar vendar vsak lahko premore.

Velja v pol platnu 75 kr., v pol usnji 80 kr., vse v usnji 95 kr. in z zlatim obrezkom fl. 1.15.— Po pošti 5 kr. več.

2. Spovednik in njegova služba. Spisal Fran Kosec, župnik. Z dovoljenjem in posebnim priporočevanjem preuzvišenega škofa tržaškega.

Velja mehko vezana fl. 1.20. Po pošti 40 kr. več?

Prvokrat se tu ponuja prečastiti duhovščini po Slovenskem knjiga, ki v domačem jeziku obdeluje vse potrebe, dolžnosti in lastnosti o vrednem delenji zakramenta sv. pokore.

Knjiga se posebno ozira na dejanski del in sicer obdeluje v I. delu Spovednika potrebne svojstva in lastnosti; v II. delu dolžnosti spovednika in spovedenca gledé zakramenta sv. pokore in v III. delu posebna pravila oziroma različnih spovedancev.

Cena je gledé tvarine na 304 str. v 8° jako nizka.

3. Očenaš, t. j. Gospodova molitev v podobah, lepo v 60 cm. visoki in 51 cm. široki sliki razdeljenih.

Cena podobe same je 80 kr., po pošti 90 kr., v pozlačenem okvirju 3 fl., v zaboju fl. 3.30.

V zalogi imamo mnogo mašnih knjig, brevirjev raznega tiska in velikosti, molitvenikov, podob in podobice, rožnih vencev, križceev itd. Naročila na razne katoliške časopise, knjige bogoslovske in druge se vedno sprejemajo in po moči naglo izvršujejo. Z besedo: „Katoliška bukvarna izvršuje vsa naročila, da ta niso katoliškemu stališču nasprotna.

2—2